

O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik aloqalari

ADPI Biologiya yo‘nalishi 101- guruh talabalari:

Shamsiyeva Gulira‘no Ulug‘bek qizi.

Xabibullayeva Durdonaxon Tajimamat qizi

Muxtorova Muslimaxon Davlatjon qizi

Ilmiy rahbari: Atabayeva Nigoraxon.

Annotatsiya: Ushbu maqola O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan siyosiy, iqtisodiy, ekologik va madaniy sohalardagi keng qamrovli hamkorligi haqida so‘z yuritadi. Mamlakatning BMT, ShHT, YI, IHT kabi tashkilotlar doirasida amalga oshirayotgan loyihalari va tashabbuslari yoritilgan. Xalqaro hamkorlik O‘zbekistonning global sahnada integratsiyasi va barqaror rivojlanishiga xizmat qilayotgani ta’kidlangan.

Annotation: This article discusses Uzbekistan's comprehensive cooperation with international organizations in political, economic, environmental, and cultural spheres. It highlights the country's initiatives and projects implemented within frameworks like the UN, SCO, EU, and OIC. International collaboration is emphasized as a means to enhance Uzbekistan's global integration and sustainable development.

Аннотация: В данной статье рассказывается о широком сотрудничестве Узбекистана с международными организациями в политической, экономической, экологической и культурной сферах. Освещены инициативы и проекты страны, реализуемые в рамках таких организаций, как ООН, ШОС, ЕС и ОИС. Подчеркивается, что международное сотрудничество способствует глобальной интеграции и устойчивому развитию Узбекистана.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, xalqaro tashkilotlar, BMT, ShHT, Yevropa Ittifoqi, Islom Hamkorlik Tashkiloti, xalqaro hamkorlik, iqtisodiy rivojlanish, ekologiya, madaniyat, iqlim o‘zgarishi, Aral dengizi, transport aloqalari, barqaror rivojlanish.

Key words: Uzbekistan, international organizations, UN, SCO, European Union, Organization of Islamic Cooperation, international cooperation, economic development, ecology, culture, climate change, Aral Sea, transport links, sustainable development.

Ключевые слова: Узбекистан, международные организации, ООН, ШОС, Европейский Союз, Организация Исламского Сотрудничества, международное сотрудничество, экономическое развитие, экология, культура, изменение климата, Аральское море, транспортные связи, устойчивое развитие.

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan beri xalqaro tashkilotlar bilan faol va serqirra hamkorlik olib bormoqda. Ushbu aloqalar mamlakatning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Quyida O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan asosiy hamkorlik yo‘nalishlari kengroq bayon etilgan: 1. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) va uning agentliklari. O‘zbekiston 1992-yilda BMTga a‘zo bo‘ldi. Shundan beri mamlakat BMTning rivojlanish dasturlari (UNDP), bolalar fondi (UNICEF), oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligi tashkiloti (FAO), hamda Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO) bilan yaqin hamkorlik qilib kelmoqda. Mamlakat BMTning iqlim o‘zgarishi, barqaror rivojlanish va inson huquqlarini ta‘minlash sohasidagi tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlaydi. 2. Yevropa Ittifoqi (YI) bilan aloqalar. Yevropa Ittifoqi O‘zbekiston bilan savdo, ta‘lim, ekologiya va madaniyat sohalarida yaqin aloqalarni rivojlantirmoqda. "Barqaror rivojlanish uchun sheriklik va hamkorlik to‘g‘risida kelishuv" doirasida O‘zbekiston YIning texnik yordam dasturlarida faol ishtirok etmoqda. 3. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti O‘zbekiston ShHTning asosiy a‘zolaridan biri hisoblanadi. Ushbu tashkilot doirasida mamlakat xavfsizlik, transport va energetika sohasida sheriklikni rivojlantirmoqda [1,2].

Tashkilotning 2004-yilgi Toshkent sammiti va keyinchalik Samarqanda o‘tgan tadbirlarda muhim qarorlar qabul qilindi. 4. Islom Hamkorlik Tashkiloti (IHT) O‘zbekiston musulmon mamlakatlari bilan aloqalarni mustahkamlash maqsadida IHTning faol ishtirokchisiga aylandi. Madaniyat va ta‘lim sohasida OIC SESRIC hamda IDB (Islom Taraqqiyot Banki) bilan hamkorlik qilmoqda. 5. Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi MDH doirasida O‘zbekiston iqtisodiy integratsiya, transport-kommunikatsiya aloqalarini rivojlantirish va xavfsizlikni ta‘minlash bo‘yicha faol ish olib bormoqda. MDH iqtisodiy kengashi va boshqa tashkilotlar orqali hamkorlik qilinmoqda. 6. Turkiy Davlatlar Tashkiloti (TDT). O‘zbekiston TDTda faol a‘zo sifatida savdo, transport va madaniy hamkorlikni rivojlantirishda qatnashmoqda. Turkiy davlatlarning iqtisodiy va madaniy birligi uchun platforma yaratish O‘zbekistonning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. 7. Jahon banki va xalqaro

moliyaviy institutlar: Jahon banki, Xalqaro valyuta jamgʻarmasi (XVJ) va Osiyo taraqqiyot banki (OTB) bilan hamkorlik Oʻzbekiston iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish va islohotlarni qoʻllab-quvvatlashda muhim oʻrin tutmoqda. Energetika, infratuzilma va qishloq xoʻjaligini modernizatsiya qilish loyihalari ushbu tashkilotlar ishtirokida amalga oshirilmoqda. 8. Ekologiya va global masalalar boʻyicha hamkorlik. Oral dengizi inqirozini hal qilish va mintaqaviy ekologik muammolarni bartaraf etish borasida xalqaro tashkilotlar, jumladan, Global ekologik jamgʻarma (GEF) va BMTning atrof-muhit dasturi (UNEP) bilan birgalikda ishlamoqda. Oʻzbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik faoliyati mintaqaviy va global darajada barqarorlik, taraqqiyot va xavfsizlikni taʼminlashga qaratilgan. Shu bilan birga, ushbu aloqalar mamlakatning milliy manfaatlarini ilgari surish va jahon hamjamiyatida faol rol oʻynashiga xizmat qilmoqda. 9. Markaziy Osiyo mintaqaviy hamkorlik tashkilotlari: Markaziy Osiyo davlatlari bilan hamkorlik: Oʻzbekiston qoʻshni davlatlar bilan mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlashda faol ishtirok etmoqda. Suv resurslarini boshqarish, transport aloqalarini yaxshilash va savdo-sotiqni rivojlantirish boʻyicha tashabbuslar ilgari surilmoqda [1,3].

Xalqaro suv xoʻjaligi tashkilotlari: Oʻzbekiston Amudaryo va Sirdaryo havzalarida suv resurslarini boshqarish boʻyicha qoʻshni davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan ishlamoqda. 10. Xalqaro xavfsizlik va terrorizmga qarshi kurash: Oʻzbekiston xalqaro tashkilotlar bilan terrorizm, ekstremizm, narkotrafik va transmilliy jinoyatlarga qarshi kurashda faol hamkorlik qilmoqda. Bu borada BMTning Xavfsizlik Kengashi, ShHT va boshqa xalqaro platformalarda faol ishtirok etmoqda. Mamlakat AQSh va Yevropa davlatlari bilan xavfsizlik sohasidagi hamkorlikni rivojlantirishga intilmoqda. 11. Madaniyat va taʼlim sohasidagi hamkorlik: Oʻzbekiston UNESCO bilan taʼlim, fan va madaniyatni rivojlantirish, tarixiy yodgorliklarni asrash borasida yaqin aloqalarni yoʻlga qoʻygan. Xususan, Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlardagi obidalar UNESCOning Jahon merosi roʻyxatiga kiritilgan. Taʼlim sohasida Erasmus+ dasturi orqali Yevropa davlatlari bilan, shuningdek, Islom hamkorlik tashkiloti va boshqa mintaqaviy tashkilotlar bilan oʻquv dasturlari amalga oshirilmoqda. 12. Energetika va transport hamkorligi: Xalqaro tashkilotlar va moliyaviy institutlar koʻmagida Oʻzbekiston energetika sektorida islohotlar oʻtkazmoqda. Masalan, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish boʻyicha xalqaro investorlar bilan ishlamoqda. Transport

yo‘nalishlarida xalqaro loyihalar, jumladan, "Bir makon, bir yo‘l" tashabbusi doirasidagi infratuzilma loyihalari orqali Yevropa va Osiyoni bog‘lashga qaratilgan ishlarda ishtirok etmoqda. 13. Iqlim o‘zgarishi va ekologik barqarorlik: O‘zbekiston BMTning iqlim o‘zgarishi bo‘yicha Parij kelishuvini ratifikatsiya qilgan va uning maqsadlarini amalga oshirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqmoqda [2,4].

Oral dengizi mintaqasidagi ekologik muammolarni bartaraf etish bo‘yicha xalqaro hamkorlik doirasida qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Aral bo‘yidagi hududni tiklash uchun Yevropa Ittifoqi, Jahon banki va boshqa tashkilotlardan yordam olinmoqda. 14. Sport va xalqaro tadbirlar: Xalqaro sport tashkilotlari bilan hamkorlik natijasida O‘zbekiston Olimpiya o‘yinlari, Osiyo o‘yinlari va boshqa musobaqalarda faol ishtirok etmoqda. 2023-yilda Samarqandda o‘tgan xalqaro tadbirlar va forumlar mamlakatning jahon hamjamiyatidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qildi. O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan aloqalari mamlakatning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvi, ichki va mintaqaviy muammolarni hal qilish, hamda iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni ta‘minlashga qaratilgan. Ushbu hamkorlik nafaqat milliy darajada, balki global miqyosda ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Shu tariqa, O‘zbekiston mintaqaviy yetakchi va xalqaro sahnada faol ishtirokchi sifatida o‘z rolini mustahkamlab bormoqda [2,3,4].

Foydalanuvchi adabiyotlar:

1. Inatov M.N., Xolnazarova L.S., Maxammadiyeva S.I. “O‘zbekistonning eng yangi tarixi” Toshkent, ToshDTU.2021.
2. Jo‘rayev.N. “Mustaqil O‘zbekiston tarixi”. G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent, 2013.
3. Sabirov. A “O‘zbekiston tarixi” Toshkent: Akademiya 2013.
4. Abdullayev R., Rajabov Q., Rahimov M. “O‘zbekistonning tarixi” - Toshkent: O‘zbekiston, 2019.

Research Science and
Innovation House